

Do druku nr 4528

ZWIĄZEK BANKÓW POLSKICH

KRZYSZTOF PIETRASZKIEWICZ

PREZES

Warszawa, 18 sierpnia 2011 roku

SEKRETARIAT SZEFA KS

L.dz. 24 08 2011

Data wpływu

Szanowny Pan
Leszek Czapla
Szef Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

W nawiązaniu do prośby Pana Marszałka wyrażonej w piśmie z dnia 5 sierpnia 2011 roku w sprawie sporządzenia przez Związek Banków Polskich opinii w przedmiocie rządowego projektu ustawy o wymianie informacji z organami ścigania państw członkowskich Unii Europejskiej (druk 4528), chciałbym poinformować, iż Związek Banków Polskich co do zasady popiera przedmiotowy projekt, z zastrzeżeniem konieczności szczegółowego przedyskutowania kwestii stosowania uproszczonego trybu dostępu do tajemnicy bankowej, mając na uwadze sferę tajemnicy prawnie chronionej oraz z uwzględnieniem pozostałych uwag wyrażonych poniżej.

Chciałbym zwrócić uwagę, że w opinii Związku Banków Polskich duże wątpliwości budzi **upoważnienie Policji do uzyskiwania dostępu do informacji objętych tajemnicą bankową, zgodnie z art. 105 ustawy – Prawo bankowe, w trybie uproszczonym** – z pominięciem obowiązku uzyskania potwierdzenia tego dostępu przez sąd. W naszej opinii takowe rozszerzenie i ułatwienie dostępu do danych objętych tajemnicą bankową jest nieuzasadnione. Ograniczenie zasady ochrony danych objętych tajemnicą bankową powinno mieć zawsze charakter ponadwyjątkowy, a co za tym idzie, winno być stosowane tylko w przypadkach, gdy jest to uzasadnione i niezbędne dla realizacji lub ochrony interesu prawnego. Dodatkowo w tej sytuacji naruszona jest zasada proporcjonalności, z uwagi na fakt, iż dostęp do tajemnicy bankowej nie będzie kontrolowany przez sąd, a ponadto nie ma żadnych przesłanek potwierdzających to, iż takiego dostępu wymaga interes prowadzonego śledztwa bądź dochodzenia.

Niepokój wzbudza również fakt, że uzyskiwanie przez Policję danych chronionych tajemnicą bankową następować ma za pomocą faksu lub zwykłej poczty elektronicznej. Należy zwrócić uwagę, że przekazywanie danych objętych tajemnicą bankową poprzez faks bądź za pomocą niezabezpieczonych wiadomości email nie jest wystarczająco bezpieczne. Jeżeli chodzi o wiadomości email, to powinno się wprowadzić co najmniej minimalne wymagania co do zabezpieczania hasłem takich wiadomości. Z przesyłania takich danych

faksem powinno się zrezygnować w ogóle, nie tylko z powodu braku bezpieczeństwa przesyłanych danych ale również względów organizacyjno- technicznych. Już obecnie raporty przesyłane policji mają często objętość przekraczającą 100 stron (obecnie nie są wysyłane faksem). Przy zwiększonej liczbie zapytań od instytucji upoważnionych przesyłanie faksem stanie się niemożliwe organizacyjnie i technicznie. Proponowane przepisy należy w tym zakresie uznać za anachroniczne.

Niezależnie od wyżej opisanych wątpliwości sprzeciw budzi nałożenie na instytucje utworzone na podstawie art. 105 ust.4 Prawa bankowego obowiązku nieodpłatnego udostępniania informacji podmiotom upoważnionym. Sporządzenie obszernych niekiedy informacji zbiorczych wymaga zaangażowania w banku odpowiedniego nakładu pracy, co zwłaszcza kontrastuje w stosunku do działających na komercyjnych zasadach biur informacji gospodarczej, którym ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych (art. 25 ust.2) gwarantuje możliwość pobierania opłat za udostępnianie informacji podmiotom upoważnionym. Z tego względu postulować należy wprowadzenie odpłatności za udostępnianie przez instytucje utworzone na podstawie art. 105 ust.4 Prawa bankowego informacji stanowiących tajemnicę bankową podmiotom upoważnionym – na zasadach analogicznych jak w ustawie o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych.

Analogicznie do powyższego, wątpliwości wzbudza nadawanie w projektowanej ustawie uprawnień Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego do uzyskiwania dostępu do informacji objętych tajemnicą bankową, zgodnie z art. 105 ustawy – Prawo bankowe, w trybie uproszczonym. W opinii ZBP jest to przedwczesne tym bardziej, że szerszej dyskusji i analizy wymaga stosownie do argumentów podniesionych powyżej przesądzenie, czy w takie uprawnienie powinna być wyposażona Policja.

Związek Banków Polskich co do zasady popiera pozostałe zmiany w ustawie – Prawo bankowe polegające w szczególności na dodaniu punktu 3 w art. 105 ust. 4, oraz ustępu 4e w ww. artykule 105. Dodanie w art. 105 ust. 4 punktu 3 doprecyzowuje dotychczas obowiązujące przepisy dotyczące tajemnicy bankowej i przyznaje **upoważnienie do udostępniania danych zgromadzonych w rejestrach kredytowych (instytucjach określonych w art. 105 ust. 4 Prawa bankowego) sądom oraz prokuratorom**. Jest to w pełni uzasadnione potrzebą zapewnienia bezpieczeństwa obrotu, a także spełnia postulat ekonomiki procesowej, gdyż bardzo często skierowanie zapytania do instytucji określonej w art. 105 ust. 4 Prawa bankowego pozwala uzyskać informacje, których zebranie wymagałoby skierowanie odpowiednich zapytań do kilku bądź kilkunastu banków lub uzyskania przez prokuratora zgody sądu okręgowego, w trybie art. 106c Prawa bankowego. Obecnie bezwzględnie obowiązujące przepisy w zakresie dostępu do informacji przetwarzanych przez instytucje określone w art. 105 ust. 4 formalnie wykluczały bezpośrednie pytania kierowane do tych instytucji z pominięciem szczególnego trybu z art. 106c.

Zwrócić należy jednak szczególną uwagę, że zakładana w projekcie zmiana art. 105 ust.4 Prawa bankowego poprzez dodanie nowego pkt 3 powoduje, iż instytucje utworzone na podstawie art. 105 ust.4 byłyby zobowiązane do udostępniania podmiotom upoważnionym informacji stanowiących tajemnicę bankową w zakresie szerszym niż banki. Obecny art. 105 ust.1 pkt.2 lit. b-d oraz lit. l Prawa bankowego zawiera wyraźne wskazanie w jakim zakresie i celu banki udostępniają informacje podmiotom upoważnionym. Celem zapewnienia niezbędnej spójności przepisów postulować należy więc zmianę, zgodnie z którą zakres i cel takiego udostępniania powinien być tożsamy w przypadku banków i instytucji ustawowo upoważnionych do udzielania kredytów.

Druga propozycja szczegółowej zmiany dotyczy konieczności uwzględnienia komorników sądowych w katalogu podmiotów upoważnionych do otrzymywania danych z instytucji

utworzonej na podstawie art. 105 ust.4 . Z uwagi kierowanie tego rodzaju wniosków do tych instytucji ze strony komorników sądowych i brak możliwości udzielania informacji w dotychczasowych przepisach, uznać należy za uzasadnione aby komornicy sądowi mieli dostęp do tych danych – w zakresie takim, jaki mają inne podmioty upoważnione.

Po uwzględnieniu powyższych uwag, treść zmiany w art. 105 ust. 4 powinna otrzymać następujące brzmienie:

b) w ust. 4 dodaje się pkt. 3 w brzmieniu:

„ 3) podmiotom określonym w art. 105 ust. 1 pkt 2 lit. b – d oraz lit. l i ł informacji stanowiących tajemnicę bankową w zakresie wskazanym w tym przepisie ”

Proponowany ust. 4e w art. 105 Prawa bankowego zakłada rozszerzenie zakresu przechowywanych przez biura informacji kredytowej danych o **rejestry rachunków bankowych, papierów wartościowych i innych rachunków**, na których zapisywane są instrumenty finansowe niebędące papierami wartościowymi. Należy podkreślić, że stworzenie centralnego rejestru rachunków bankowych prowadzonych w Polsce postulowane jest od dawna przez szereg organów i instytucji państwowych i publicznych (sądy, policja, prokuratura, urzędy skarbowe, ZUS, GIIF), a także potrzebne w interesie społecznym, gdyż jego brak znacząco utrudnia m.in. postępowania spadkowe (w tym lokalizowanie składników masy spadkowej) oraz w interesie ochrony depozytów bankowych, jako instrument przeciwdziałania wykorzystywaniu banków do prowadzenia działalności przestępczej (oszustwa i inne fraudy).

Chciałbym jednocześnie zwrócić uwagę na fakt, że szczegółowy zakres informacji przetwarzanych w rejestrze powinien być objęty materiają rozporządzenia wydanego przez ministra właściwego ds. instytucji finansowych (Ministra Finansów), a nie bezpośrednio materiają ustawy Prawo bankowe. Proponowany ustęp 4f w art. 105 Prawa bankowego zawiera ponadto niektóre pojęcia, które dotychczas nie są pojęciami stosowanymi w ustawie Prawo bankowe np. pojęcie rachunku otwartego i zlikwidowanego.

Poza powyższymi propozycjami i uwagami, przypomnienia wymaga, ustalony w trakcie wcześniejszych prac pełnomocników resortów finansów, sprawiedliwości i spraw wewnętrznych nad uregulowaniem prawnym instytucji Biura Ochrony Mienia, postulat dodania art. 112c w ustawie – Prawo bankowe. Postulat ten wynika z faktu, iż na banki nałożone zostały obowiązki identyfikacji i weryfikacji tożsamości klienta (spełniany w celu ochrony deponentów i zapobieganiu przestępstwom wyłudzeń oraz przeciwdziałaniu praniu pieniędzy). W związku z tym, niezbędnym jest wyposażenie banków w możliwość, aby ww. identyfikacja i weryfikacja dokonywana była m.in. za pośrednictwem sprawdzania informacji w publicznych rejestrach i ewidencjach, na zasadzie weryfikacji, czyli otrzymania potwierdzenia zgodności przekazanych danych albo raportu niezgodności danych. Celem zapewnienia realizacji powyższej możliwości konieczna jest zmiana we wskazanych w projekcie ustawach dotyczących działalności ww. rejestrów i ewidencji (Centralna Informacja Krajowego Rejestru Sądowego, zbiór PESEL oraz ewidencja wydanych i unieważnionych dowodów osobistych, Krajowa Ewidencja Podatników oraz krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej).

ZBP proponuje dodaje przepisu o następującej treści:

„Art. 112c 1. W związku z wykonywaniem czynności określonych w art. 5 i 6, banki i instytucje kredytowe obowiązane są stosować środki bezpieczeństwa polegające na identyfikacji klienta i weryfikacji danych jego dotyczących,

2. *Identyfikacja i weryfikacja, o której mowa w ust. 1 może odbywać się na podstawie dokumentów lub informacji pochodzących z instytucji, o których mowa w art. 105 ust. 4 oraz rejestrów, zbiorów i ewidencji prowadzonych przez administrację publiczną,*

3. *W celu, o którym mowa w ust. 1, banki i instytucje kredytowe mogą w drodze teletransmisji dokonywać sprawdzania prawdziwości danych i informacji o kliencie z danymi i informacjami gromadzonymi w rejestrach, zbiorach i ewidencjach publicznych: w zbiorze PESEL, ewidencji wydanych i unieważnionych dowodów osobistych, Krajowej Ewidencji Podatników, krajowym rejestrze urzędowym podmiotów gospodarki narodowej oraz w Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego. Sprawdzenie może być dokonywane za pośrednictwem instytucji, o których mowa w art. 105 ust. 4.*

4. *Sprawdzenie prawdziwości danych i informacji, o których mowa w ust. 3, polega na porównaniu przekazanych danych z danymi i informacjami gromadzonymi w rejestrach, zbiorach i ewidencjach publicznych wskazanych w ust. 2. Wynikiem udostępnienia danych w tym trybie jest potwierdzenie zgodności przekazanych danych albo raport niezgodności danych”.*

Jednocześnie chciałbym zwrócić Pana uwagę na potrzebę pilnej nowelizacji dwóch innych przepisów ustawy Prawo bankowe dotyczących tajemnicy bankowej, które w obecnym brzmieniu utrudniają pełne przeciwdziałanie działalności przestępczej w sektorze finansowym. Po pierwsze, art. 106d ustawy – Prawo bankowe. W dotychczasowym brzmieniu powyższy przepis upoważnia wyłącznie do przykazywania w określonych wypadkach informacji objętych tajemnicą bankową. Uzasadnionym postulatem jest rozszerzenie jego zakresu dotyczącego wymiany informacji o przestępstwach dokonywanych na szkodę sektora finansowego na pozostałe informacje, niebędące tajemnicą bankową, w posiadaniu których znajdują się banki oraz rejestry kredytowe, a których udostępniania jest niezbędne, m.in. w przypadku przestępstw pracowniczych pracowników banków (informacje o przestępstwach pracowniczych formalnie nie są objęte tajemnicą bankową). Ponadto niezbędnym jest umożliwienie udostępniania tych danych zakładom ubezpieczeń, które nie posiadając tych danych narażone są na oszustwa ubezpieczeniowe na szeroką skalę.

W konsekwencji ZBP proponuje następujące zmiany w treści ww. przepisu:

Art. 106d. 1. Banki i instytucje, o których mowa w art. 105 ust. 4, mogą przetwarzać i udostępniać innym bankom i zakładom ubezpieczeń informacje, w tym informacje objęte tajemnicą bankową, w przypadkach:

1) uzasadnionych podejrzeń, o których mowa w art. 106a ust. 3,

2) przestępstw dokonywanych na szkodę banków, instytucji kredytowych, oraz instytucji finansowych i ich klientów w celu i zakresie niezbędnym do zapobiegania tym przestępstwom.

Po drugie, poprzez zmianę art. 105 ust.4d należy umożliwić przekazywanie informacji przez rejestry kredytowe (instytucje utworzone na podstawie art. 105 ust.4 Prawa bankowego) do instytucji finansowych zależnych od banków bez ograniczenia związanego z obecnie obowiązującą klauzulą informacyjną, która w praktyce uniemożliwia w dużym zakresie wymianę informacji, co przyczynia się do znacznie zwiększonego ryzyka wykorzystywania instytucji finansowych zależnych od banków do prowadzenia działalności przestępczej związanej z dokonywaniem oszustw finansowych. Instytucje finansowe zależne od banków, jako nie posiadające pełnej informacji o potencjalnych zagrożeniach dotyczących defraudacji środków finansowych nie mogą w pełni przeciwdziałać wykorzystywaniu ich działalności do celów przestępczych.

Po uwzględnieniu powyższych uwag, treść zmiany w art. 105 ust. 4d powinna otrzymać następujące brzmienie”

Art. 105 ust. 4d otrzymuje następujące brzmienie:

„4d. Instytucje, utworzone zgodnie z ust. 4, mogą udostępniać instytucjom finansowym, będącym podmiotami zależnymi od banków, informacje o zobowiązaniach powstałych z tytułu umów związanych z wykonywaniem czynności bankowych”

W związku z powyższym, zwracam się z uprzejmą prośbą o przeanalizowanie proponowanych powyżej poprawek, mając na uwadze konieczność działania na rzecz tworzenia dobrego prawa. Jednocześnie Związek Banków Polskich zwraca się z prośbą o dopuszczenie do udziału w dalszych etapach procesu legislacyjnego w sprawie przedmiotowego projektu.

Wzajemnie szacunek
inf,